

Zwischen Chat und Roman: Neue Lesewege für Herkunftssprachen

Dr. Derya Nuhbalaoglu-Ayan
Frankfurt University of Applied Sciences-**FSZ** &
Goethe Universität Frankfurt

18.02.2026

derya.nuhbalaoglu@fsz.fra-uas.de

Chat ve roman arasında: Miras diller için yeni okuma yöntemleri

Dr. Derya Nuhbalaoglu-Ayan
Frankfurt University of Applied Sciences-**FSZ** &
Goethe Universität Frankfurt
18.02.2026

derya.nuhbalaoglu@fsz.fra-uas.de

Sunum içeriği

- Miras dil olarak Türkçe konuşucularında okuma deneyimi & zorluklar
- Öğrenci profili ve ihtiyaçları (Türkisch als Herkunftssprache-WiSe2526)
- **En iyi uygulama örneği**
 - Kitap Projesi

Türkisch für Ana Dörciler

TÜR KISCH ALS HERKUNFTSSPRACHE

Für Studierende aller Fachrichtungen der Frankfurt UAS oder der Goethe Universität - 4 SWS

- Dieser Kurs richtet sich an Studierende aller Fachrichtungen, die schon gute Kenntnisse der türkischen Sprache im mündlichen Bereich besitzen entweder weil Türkisch die Herkunftssprache ist oder weil diese auf einem guten Niveau (B1) erworben wurden.
- Türkisch als Herkunftssprache im Wahlpflichtkatalog von IBA und BW der Frankfurt UAS: 4 SWS – 5 ECTS
- Sie können lange, komplexe Texte über allgemeinsprachliche und akademische Themen lesen und verstehen. Sie erweitern Ihre Schreibkompetenz, indem Sie verschiedene Formulierungen und Textsorten kennenlernen und diese in strukturierten, detaillierten, formellen und informellen Texten (z.B. Zusammenfassung, Analyse, Essay, Artikel/Bericht) anwenden. Gleichzeitig werden auch Ihre Kompetenzen im Bereich Grammatik und Wortschatz verbessert und erweitert sowie sprachlich-kulturelle Unterschiede zwischen dem Deutschen und dem Türkischen behandelt. Der Kurs schließt mit einer Klausur ab.
- **Hinweis:** Nach diesem Kurs ist der Kurs „Türkisch sicher schreiben“ sehr empfohlen.
- **Themen:** Gesellschaft und Kultur, Alltagsleben, Beruf/Berufsleben/Arbeitswelt. Bedarfs- und bedürfnisorientierte Erweiterungen sind möglich.
- **Lehrmaterial:** Eigene Materialien
- Der Kurs ist für Sie kostenlos.
- **Anmeldung und weitere Informationen:** Dr. Elena Tchernega Meinert, TchernegaMeinert@em.uni-frankfurt.de

Ein Kooperationsprojekt der Sprachenzentren von

(Ana dilde) okumanın genel faydaları...

- Çok okuyanlar **daha yaratıcı** ve **yetişkinlikte** daha başarılı olma eğilimi gösterirler (Krashen, 2004).
- Araştırmalar, çocukların herhangi bir doğrudan öğretim almadan yazım (imla) becerilerini geliştirdiklerini; **bunun büyük olasılıkla okumaya bağlı olduğunu göstermektedir** (Krashen, 2004).
- Çocuk edebiyatı başkalarının bakış açılarını düşünmeyi gerektirir ve böylece Zihin Kuramı aracılığıyla **empatiyi artırır** (Cassidy et al., 1998).
- Araştırmalar, **30 dakikalık bir okuma oturumunun öğrencilerde kan basıncını, kalp atış hızını ve psikolojik stres düzeylerini azalttığını gösteriyor**. Bu nedenle çocuklar, ileriki yaşamlarında stresle başa çıkmak için sağlıklı bir başa çıkma mekanizması öğrenebilirler (Rizzolo ve ark., 2009).

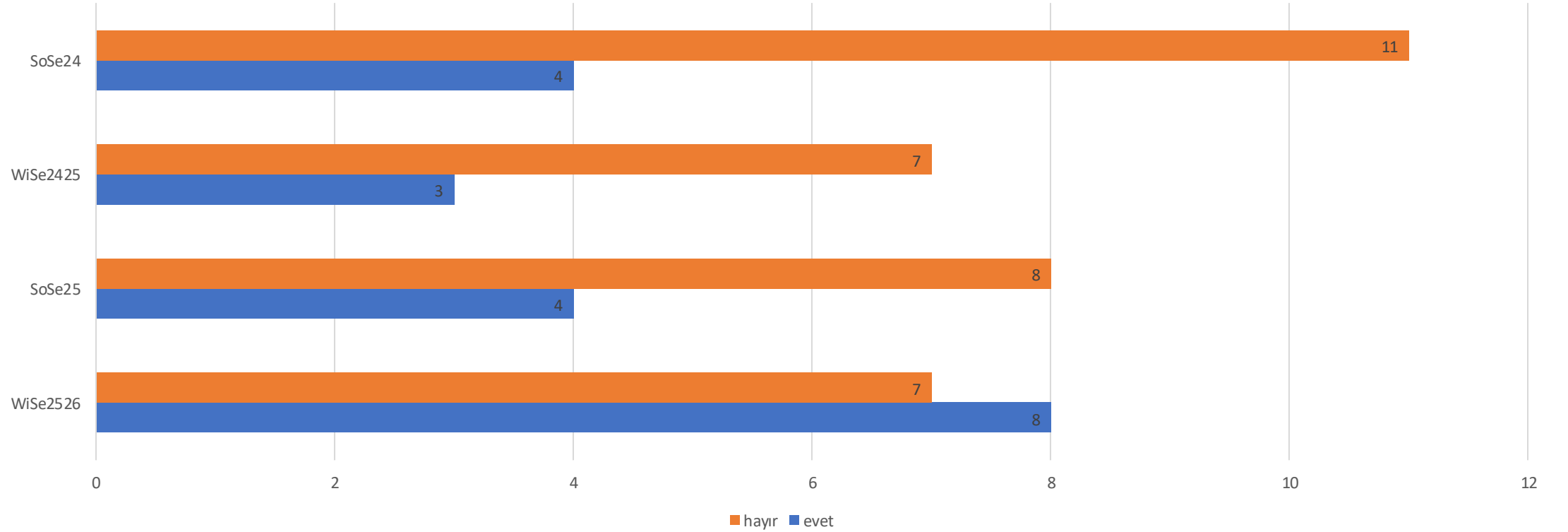
Miras dilde okumanın faydaları...

- Miras dilde okuma, miras **dil becerilerini geliştirmek ve ilerletmek** için çok etkilidir (Cho & Krashen, 2020)
- Anadili konusunda yetkin olan çocuklar **daha yüksek özgüvene** sahiptir; bu konuda özellikle okuryazarlık becerileri özgüvenin artmasına katkıda bulunur (Yu, 2015).
- Amerikalı çocuklarla yapılan uzun vadeli bir araştırma, miras dilinde okuryazarlık becerilerini geliştiren öğrencilerin, **liseyi bitirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve akranlarına göre daha fazla akademik başarı ve fırsat elde ettiklerini ortaya koymuştur** (Jang & Brutt-Griffler, 2018)

<https://www.hlenet.org/whyread>

Türkçe okuma alışkanlıkları

Türkçe karmaşık metinleri ve kitapları okuma konusunda öz değerlendirme özeti, THS öğrencileri tarafından **SoSe 24** ile **WiSe2526** arasında iletilmiştir.

- **“There is no such thing as a child who hates to read; there are only children who have not found the right book.” —Frank Serafini**
- "Okumaktan nefret eden çocuk diye bir şey yoktur; yalnızca doğru kitabı bulamamış çocuklar vardır." — Frank Serafini

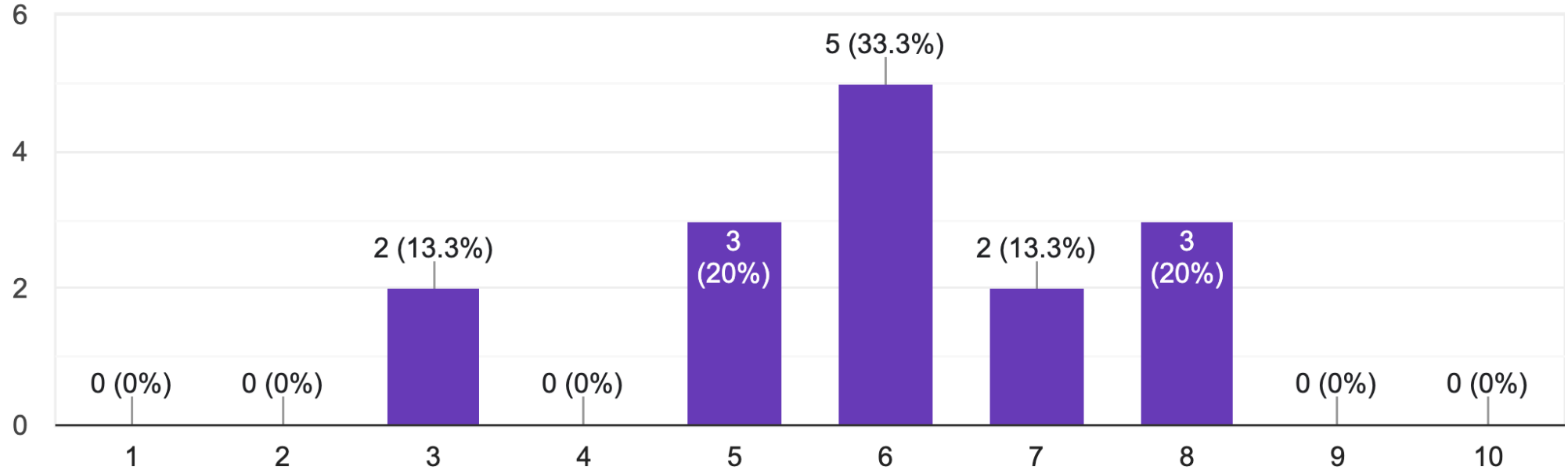
Öğrenci Dil Profili (WiSe2526)

- **Grubun büyüklüğü:** 15 öğrenci (UAS + GU)
- **Yaş grubu:** 19-25
- **Cinsiyet:** 15 kadın, 5 erkek
- **Bölümler:** Psikoloji, Eczacılık, İşletme, Eğitim Bilimleri, Dilbilimi, Tarih, Mekatronik
- **Dil seviyeleri:** konuşma >= dinleme >okuma >yazma
- **Dil deneyimi:** çoğunlukla **aile** içinde
- **Örgün eğitim:** İlkokulda birkaç sene alanlar (9 kişi), hiç ders almayanlar (4 kişi), yabancı dil olarak öğrenenler (2 kişi)

Türkçe seviyesi: Öz değerlendirme

Sizce Türkçeniz nasıl? 10 puan üzerinden kendinize kaç verirdiniz (10 en yüksek, 1 en düşük)?

15 responses

L

Günlük hayatınızda Türkçe (kitap/dergi/makale vs.) okuyor musunuz? Okuyorsanız neleri okuduğunuzu yazar mısınız? ▾

Hayir okumuyorum

Hayir

Hayir

Hayir

Hayir

Hayir

Okumaya çalışıyorum. Şeker Portakalına başladım.

Türkçe haberler (internet üzerinden)

günlük hayatımızda hayır ama bazem çocuk kitapları okumaya çalışıyorum.

Nazim Hikmetin kitapları sipariş verdim, Tarih bilimlerin kitapları okumak isterim

Şu ana kadar okuduğum dünya klasiklerinin hepsini türkçe olarak okudum. Orhan Pamuk, Sabahattin Ali ve Reşat Nuri Güntekin gibi !

Ne yazıkki okumuyorum, buda geliştirmek istediğim bir alan.

Şimdiye kadar bir kitap okudum. Evde beni bekleyen türk kitapları var. Henüz başlayamadım.

Hayir

hayir

Kitap projesi: sürdürülebilir Türkçe (kitap) okumayı teşvik etmek

- **Amaç:** Türkçe kitap/uzun metinleri okumayı teşvik etmek
- **Konsept:** 10 haftalık bir süre boyunca öğrencilerin kendi ilgileri çerçevesinde seçtikleri bir kitabı (veya en az 100 sayfasını) okuyup, eleştiri ve deneyimlerini sınıfa sunmak
- **Platform:** CAMPUAS (Moodle)
- **Eğiticinin rolü:** kısa geribildirimlerle ve sorularla okuma deneyimini motive etmek
- **Hazırlık için ayrılan zaman:** 3-5 saat (sınıfın büyüklüğüne bağlı olarak)

Kitap Projesi->okuma ve sunum

- **Hazırlık**
 - Kitap belirleme
 - Okuma
 - Ara sunum/Mini-Lesung
 - Okuma
- **Sunum & Değerlendirme**
 - Sözlü
 - Toplam puanın %30 'u

WiSe25/26 döneminde kitap projesi kapsamında okunan kitaplar

1.Hazırlık

- Yönergenin tanıtımı
- Kitap belirleme
 - En az **100** sayfalık Türkçe bir kitap
 - Tür ve format serbest
- Dönem ortası -> kitabın kısaca tanıtımı ve mini okuma oturumu

Merhaba arkadaşlar,

Aşağıya üzerine sunum yapacağınız yazar ve kitap projesini yazın lütfen. Kitapların yanına e-kitap, sesli kitap veya basılı kitap gibi kategorileri de ekleyin. Sunum yapacakların herbiri ayrı bir yazar seçmeli. Ben bende olan kitap/yazar listesini de aşağıya yazıyorum. Bu kitaplardan birini okumak isterseniz kısa bir e-posta ile haber verin ki bir sonraki derste getireyim.

Sevgiler,

Derya N-Ayan

9	
10	
11	1. Sabahattin Ali, Kürk Mantolu Madonna, 160 sayfa: Irem Hotska (19.01.2026)
12	
13	2. Reşat Nuri Güntekin- Yaprak Dökümü, 160 sayfa, basılı kitap, Mehlika Serra Açıkgoz (19.01.2026)
14	
15	3. Zülfü Livaneli, Balıka ve Oğlu, 135, basılı kitap, Münevver Eda Nur Yarış, (19.01.2026)
16	
17	4. "Yaban" - Yakup Kadri Karaosmanoğlu (223), Emre Bağdatlı (19.01.2026)
18	
19	5. "Kehribar Geçidi" - Nazan Bekiroğlu (608), Almina Günel (19.01.2026)
20	
21	6. "Beni unutma" - Dilek Bilgic Esen, 270 sayfa, Sidal Izci (19.01.2025)
22	
23	7. "Bekle beni" - Zülfü Livaneli, 192 sayfa, Karen Schenk - (12.01.2026)
24	
25	8. Haldun Taner, Fazilet Eczanesi (108), Halil Efe Gezer
26	
27	9. Sabahattin Ali, İçimizdeki Şeytan, (270), Merve Baran (12.01.2026)
28	
29	10. Zülfü Livaneli, Huzursuzluk (156, roman), Şeyda Öztürk (19.01.2026)
30	
31	11. "Kuyucaklı Yusuf", Sabahattin Ali, Fajr (19.01.2026)
32	
33	12. "İnce Mehmet", Yaşar Kemal, Paul (19.01.2026)
34	
35	
36	
37	
38	
39	

Yazar ve kitap sunumları için yönerge

Yazar ve kitap sunumları için yönerge

Öncelikle CAMPUAS'ta oluşturulan "Yazarlar ve Kitaplar" (<https://campuas.frankfurt-university.de/mod/etherpadlite/view.php?id=323197>) adlı Etherpad listesine seçtiğiniz yazar ve kitabı, adınızı ve soyadınızı ve sunum yapmak istediğiniz tarihi (12.01.26 veya 19.01.2026) yazınız.

A. Sunum Hazırlığı:

- Sunum gününe kadar kitabınızın tamamını veya en az 100 sayfalık kısmını bitirmiş olun.
- Sunumunuz yazar ve kitap içeriği olmak üzere 2 bölümden oluşmalı:

1. Yazarla ilgili olan kısım:

- Yazarla ilgili ön araştırma yapın (İnternette aldığınız bilgileri mutlaka kaynak göstererek sununuza ekleyin).
- Sizden yazarın 2 tane ilginç olduğunu düşündüğünüz özelliğini, sınıfta paylaşmanızı bekliyorum (örnek olarak: Yazı stili, bağlı bulunduğu edebiyat akımı, yaşam tarzı, mesleği vs. gibi konular bunlar arasında olabilir)
- Yazarın kısa videosu, fotoğrafları, video/ses dosyası olarak röportajı gibi materyalleri de paylaşabilirsiniz, bu konuda bir sınırlama yok.
- Yazarla ilgili olan kısım 3 sunu uzunluğunu geçmemeli.

2. İçerik/Kitapla ilgili olan kısım:

- Okuduğunuz kitabı kısaca özetleyin 5-6 cümle ile. Aşağıda listelediğim sorulara cevaplar vererek ve en sonunda ne olduğunu söylemeden / spoiler vermeden özetleyebilirsiniz:
 - *Ana karakterler kimler? Olay nerede geçiyor? Ana konu nedir?*
- Okuduğunuz kitabı kendi bakış açınızdan değerlendirin/eleştirin. Bunun için 3 tane olumlu veya olumsuz özelliğe odaklanın ve eleştirinizi okuduğunuz kitaptan kısa paragraflarla destekleyin.
 - Örneğin:
 - Yazarın dilini çok sade ve anlaşılır bulmuş olabilirsiniz. Bunu sınıfta kısa bir paragraf veya 3-4 cümle ile gösterebilirsiniz.
 - Kitabın içeriği ile ilgili olay örgüsü ile ilgili anlaşılması zor kısımlar hoşunuza gitmemiş olabilir bunları birkaç cümle ile bizimle paylaşabilirsiniz.
- Her bir eleştiri konusu için en az 1 paragraf örneği vermenizi bekliyorum.
- Sunumunuzun sonunda okuduğunuz kitap ile ilgili olarak kısa bir değerlendirme yaparak sunumunuzu kapatmanızı bekliyorum. Bu değerlendirme ile ilgili olarak: Kitabı tavsiye eder misiniz? Tekrar aynı yazarın kitabını okur musunuz? gibi birkaç noktaya değinmeniz yeterli olacaktır.

B. Kitap Projesi Sunumu:

- **min 8-max 10 slide/sunu** ile yazar ve okuduğunuz kitabı sınıfta tanıtır.
- Fotoğraf, video, müzik, gif gibi efektlerden faydalanabilirsiniz.
- Slidelarınızı ppt, prez, canva vs. birini kullanarak hazırlayabilirsiniz.
- Slidelara (sunuya) **adınızı, soyadınızı, tarihi, slide/sunu** numarasını eklemeyi unutmayın.
- Sunumunuz Türkçe karakterlerle ve dilbilgisi kurallarına uygun olarak yapılmalı.

Sunumlarınızda kullandığımız tüm görsel, video ve metinler için kaynak göstermeyi unutmayın!!!

- Sunumdan sonra sınıf arkadaşlarınız size sunumunuz ile ilgili sorular soracak, yorumlar yapacak. Soruları cevaplamaya hazır olun.

En az iki arkadaşınızın sunumuna katkıda bulunmanızı (yorum yapmak/ soru sorma şeklinde) bekliyorum. Sunumlara katılımınız da not olarak değerlendirilecektir.

Sunum süresi: max.5 dk (yazar tanıtımı)+ max. 15 dk (kitap tanıtımı)+ 5dk.tartışma/sorular

Toplam 20-25 dk

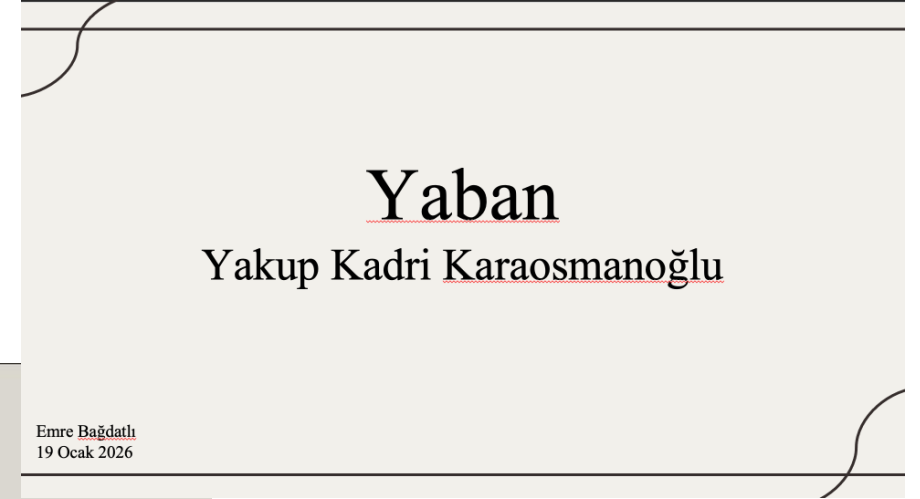
!!! Sunumunuzdan 1 gün önce sununuzu Campuas'ta açacağım sözlü sınav dosyasına yükleyin.

Sunumlarınızı heyecanla bekliyor olacağım,

Başarılar dileklerimle!

Derya Nuhbalaoğlu-Ayan

2. Sunum & Değerlendirme

Sunum & Değerlendirme

Nachname, Vorname:

Matrikelnr.:

Türkisch als Herkunftssprache WiSe25/26 Mündliche Prüfung Bewertungsrubrik Präsentation und Diskussion der Buchprojekte (20 min pro Person)	
Gesamtpunkte	___/30P
1. Erfüllung der Aufgabe	___/5P
<p>-Der/die Studierende hat ein Buch auf Türkisch ausgesucht und gelesen (mindestens 100 Seiten). Der Titel wurde vor Ablauf der Frist bei Campus eingereicht.</p> <p>-Der/die Studierende hat 8–10 Folien vorbereitet, die den Namen des/der Studierenden, das Datum, die Foliennummer, Hintergrundinformationen zum Buch und zum Autor sowie interessante Aspekte (z. B. Textauszüge, Bilder) aus dem Buch enthalten.</p> <p>-Die Aufgabe war vor dem Stichtag auf die Campus-Plattform hochgeladen worden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ 5P: trifft vollständig oder überwiegend zu ○ 4P: trifft weitgehend zu ○ 2-3P: trifft teilweise zu ○ 1P: trifft nur in geringem Umfang oder nur in Teilen zu ○ 0P: trifft nicht zu
2. Inhalt und Struktur	___/10P
<p>-Sehr gut strukturiert, klare Einleitung, Hauptteil und Schluss</p> <p>- Zwei interessante Aspekte zum Autor des Buches wurden auf maximal drei Präsentationsfolien dargestellt.</p> <p>- Das Buch wurde kurz zusammengefasst (in 5–6 Sätzen), einschließlich der Hauptfigur und der Handlung.</p> <p>- Das Buch wurde aus einer eigenen Perspektive heraus kritisiert, wobei der Fokus auf drei negativen oder positiven Aspekten lag, die durch kurze</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ 10P: trifft vollständig oder überwiegend zu ○ 8-9P: trifft weitgehend zu ○ 6-7P: trifft teilweise zu ○ 1-5P: trifft nur in geringem Umfang oder nur in Teilen zu ○ 0P: trifft nicht zu

Geribildirimler

Annemle ortak okuduğumuz bir kitap üzerine konuşma fırsatı buldum.

Zülfü Livaneli'yi tanıdım ve çok sevdim. Diğer romanlarını da okumak istiyorum.

İlk defa trende birisi okuduğum Türkçe kitapla ilgili soru sordu. Çok mutlu oldum.

Türkçe eski kelimeleri görmek ilginçti.

Okuma becerisini geliştirme fikirleri

- Tek bir kitap üzerinden okuma, eleştiri & yazma alıştırmaları
 - Öneriler?
- Kafa dergisi gibi dergilerden alınan kısa ve popüler yazılar
- Çok modlu metinler (ses + transkript, video alt yazı)
- İki dilli/iki kültürlü paralel metinler
- Miras odaklı tarihsel/kültürel metinler
- Aile ve topluluk belgeleri-> mektuplar, biyografiler
- Hayalim-> **Deutsch perfekt** gibi bir derginin çıkması...

Dinlediğiniz için teşekkür ederim!

